



Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 13695/2024
26.06.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Јелице Бојанић Керкез, председника већа, Весне Станковић и Радославе Мађаров, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Милош Иветић, адвокат из ..., против тужених I сада покојног ББ, новинара недељника „Време“ Београд, II „Независно друштво новинара Војводине“ (Аутономија) из Новог Сада, III ВВ, главног и одговорног уредника портала „Аутономија“ Нови Сад, чији је заједнички пуномоћник Слободан Бељански, адвокат из ..., IV „Независно удружење новинара Србије“ Београд, V ГГ, председника НУНС Београд, чији је заједнички пуномоћник Дејан Вуковић, адвокат из ..., VI Удружења грађана „Пешчаник“ Београд, VII ДД, главног и одговорног уредника интернет портала „Пешчаник“ Београд, VIII ЂЂ, главног и одговорног уредника интернет портала „Пешчаник“ Београд, чији је заједнички пуномоћник Дејан Богдановић, адвокат из ..., IX АД за новинско издавачку делатност „Панчевац“ Панчево и X ЕЕ, главног и одговорног уредника недељника „Панчевац“ Панчево, чији је заједнички пуномоћник Душан Стојковић, адвокат из ..., ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду ГжЗ 171/22 од 21.02.2024. године, у седници одржаној 26.06.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду ГжЗ 171/22 од 21.02.2024. године.

ОДБИЈАЈУ СЕ захтеви тужиоца и тужених за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду ПЗ 168/21 од 07.12.2021. године, ставом првим изреке, одређен је прекид поступка у односу на туженог ББ бившег из ..., због његове смрти. Ставом другим изреке, обавезани су тужени Независно друштво новинара „Војводина“ (Аутономија) Нови Сад, ВВ, „Независно удружење новинара Србије“ Београд, Удружење грађана „Пешчаник“ Београд, ДД и ЂЂ да на име накнаде нематеријалне штете услед повреде части и угледа за текст „Објављотина АА“ тужиоцу солидарно исплате износ од 50.000,00 динара, са законском затезном каматом

од 07.12.2021. године до исплате. Ставом трећим изреке, одбијен је тужбени захтев преко досуђеног у ставу другом изреке до траженог износа од 500.000,00 динара, односно за износ од још 450.000,00 динара са законском затезном каматом од 07.12.2021. године до исплате. Ставом четвртим изреке, одбијен је тужбени захтев којим је тражено да се обавезе тужени ГГ да тужиоцу солидарно са туженима означеним у ставу првом изреке исплати износ од 500.000,00 динара, на име накнаде нематеријалне штете услед повреде части и угледа за текст „Објављотина АА“ са законском затезном каматом од 07.12.2021. године до исплате. Ставом петим изреке, обавезани су тужени АД за новинско издавачку делатност „Панчевац“ Панчево и ЕЕ да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете услед повреде части и угледа за текст „Случај АА“ солидарно исплате 30.000,00 динара, са законском затезном каматом од 07.12.2021. године до исплате. Ставом шестим изреке, одбијен је тужбени захтев преко досуђеног из става петог (погрешно означеног шестог) изреке пресуде до траженог износа од 200.000,00 динара, односно за износ од још 170.000,00 динара, са законском затезном каматом од 07.12.2021. године до исплате. Ставом седмим изреке, обавезани су тужени ВВ, „Независно удружење новинара Србије“ Београд, ДД, ЂЂ и ЕЕ да објаве увод и изреку пресуде без одлагања и коментара о свом трошку. Ставом осмим изреке одбијен је тужбени захтев којим је тужилац тражио да се тужени означени у ставу седмом изреке обавезу да објаве пресуду у целости. Ставом деветим изреке одбијен је тужбени захтев да се обавезу тужени Независно друштво новинара „Војводина“ (Аутономија) Нови Сад, Удружење грађана „Пешчаник“ Београд, ГГ и АД за новинско издавачку делатност „Панчевац“ Панчево да објаве пресуду без одлагања и коментара о свом трошку. Ставом десетим изреке, обавезани су тужени ВВ, „Независно удружење новинара Србије“ Београд, ДД, ЂЂ и ЕЕ, да уклоне спорне текстове са сајтовова на коме су објављени под претњом изрицања новчаних казни. Ставом једанаестим изреке, одбијен је тужбени захтев да се обавезу тужени Независно друштво новинара „Војводина“ (Аутономија) Нови Сад, Удружење грађана „Пешчаник“ Београд, ГГ, АД за новинско издавачку делатност „Панчевац“ Панчево да уклоне спорне текстове са сајтова на коме су објављени под претњом изрицања новчаних казни. Ставом дванаестим изреке обавезани су тужени Независно друштво новинара „Војводина“ (Аутономија) Нови Сад, ВВ, „Независно удружење новинара Србије“ Београд, Удружење грађана „Пешчаник“ Београд, ДД, ЂЂ, АД за новинско издавачку делатност „Панчевац“ Панчево и ЕЕ да тужиоцу АА солидарно надокнаде трошкове парничног поступка од 112.500,00 динара, са законском затезном каматом од извршности до исплате. Ставом тринаестим изреке, тужилац је обавезан да туженом ГГ надокнади парничне трошкове од 69.000,00 динара, са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате. Ставом четрнаестим изреке, одбијен је захтев туженог ГГ за исплату законске затезне камате на досуђени износ трошкова поступка за период од 07.12.2021. године до дана наступања услова за извршење.

Пресудом Апелационог суда у Београду ГжЗ 171/22 од 21.02.2024. године, ставом првим изреке, потврђена је првостепена пресуда у ставовима трећем, четвртном, шестом, осмом, деветом и једанаестом изреке и жалба тужиоца одбијена као неоснована. Ставом другим изреке, преиначена је првостепена пресуда у ставовима другом, петом, седмом и десетом изреке, тако што је одбијен као неоснован тужбени захтев којим је тражено да се обавезу тужени Независно друштво новинара „Војводина“ (Аутономија), ВВ, Независно удружење новинара Србије, удружење грађана „Пешчачник“, ДД и ЂЂ, да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете

услед повреде части и угледа као солидарни дужници „Објављотина АА“ исплате износ од 50.000,00 динара (погрешно означено 50.00,00 динара) са законском затезном каматом од 07.12.2021. године до исплате; да се обавезу тужени АД за новинско издавачку делатност „Панчевац“ и ЕЕ да тужиоцу као солидарни дужници на име накнаде нематеријалне штете због повреде угледа и части за текст „Случај АА“ исплате износ од 30.000,00 динара (погрешно означено 30.00,00 динара) са законском затезном каматом од 07.12.2021. године до исплате; да се обавезу тужени ВВ, Независно удружење новинара Србије, ДД, ЂЂ и ЕЕ да објаве увод и изреку пресуде без одлагања и коментара о свом трошку; да се обавезу тужени ВВ, Независно удружење новинара Србије, ДД, ЂЂ и ЕЕ да уклоне спорне текстове под претњом изрицања новчаних казни. Ставом трећим изреке, преиначена је првостепена пресуда у ставовима дванаестом и тринаестом изреке тако што је тужилац обавезан да туженима Независном друштву новинара Војводине и ВВ на име трошкова парничног поступка исплати износ од 128.250,00 динара; туженима Независном удружењу новинара Србије и ГГ износ од 153.000,00 динара; туженима Удружењу грађана „Пешчаник“, ДД и ЂЂ износ од 225.000,00 динара, све са законском затезном каматом од извршности до исплате; туженима АД за новинско издавачку делатност „Панчевац“ и ЕЕ износ од 168.750,00 динара, са законском затезном каматом од извршности до исплате, док је у делу који се односи на исплату законске затезне камате од дана пресуђења до дана извршности захтев одбијен као неоснован. Ставом четвртим изреке, обавезан је тужилац да туженима на име трошкова другостепеног поступка исплати и то: Независном друштву новинара Војводине (Аутономија) и ВВ износ од 27.000,00 динара, Независном удружењу новинара Србије и ГГ износ од 27.000,00 динара, Удружењу грађана „Пешчаник“, ДД и ЂЂ износ од 36.000,00 динара и туженима АД за новинско издавачку делатност „Панчевац“ и ЕЕ износ од 27.000,00 динара. Ставом петим изреке, одбијен је захтев тужиоца за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је благовремено изјавио ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. ЗПП учињене у поступку пред другостепеним судом и погрешене примене материјалног права.

Тужени VI – VIII заједно, односно тужени IX и X заједно су поднели одговоре на ревизију.

Врховни суд је испитао правноснажну пресуду у смислу члана 408. ЗПП и утврдио да је ревизија неоснована.

У поступку доношења побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а ревизијом се не конкретизују релативно битне повреде одредаба парничног поступка учињене у поступку пред другостепеним судом које доводе у сумњу њену законитост и правилност.

Према утврђеном чињеничном стању, на интернет порталу „Аутономија“, чији је оснивач тужени „Независно друштво новинара Војводине“, а главни и одговорни уредник тужени ВВ објављен је дана 14.04.2014. године текст аутора, сада покојног туженог ББ, под насловом „Објављотина АА“. Текст је без измена и допуна пренет

истог дана на сајту Независног удружења новинара Србије, чији је председник тужени ГГ, а наредног дана 15.04.2014. године, на интернет порталу Удружењу грађана „Пешчаник“, чији су главни и одговорни уредници тужене ДД и ЂЂ. Текст истог аутора под насловом „Случај АА“ објављен је 04.09.2014. године на интернет издању недељника „Панчевац“, чији је издавач тужени АД „Панчевац“ Панчево, а главни и одговорни уредник тужени ЕЕ. Текст је без измена и допуна пренет 08.09.2014. године, на интернет портал „Пешчаника“. Први текст је реакција на тужиочев текст „Трећи метак ЖЖ“, објављен 08.04.2014. године, у штампаном и интернет издању јавног гласила „Политика“. Аутор текста, првотужени покојни ББ је био у блиским и пријатељским односима са покојним ЗЗ и његовом ванбрачном партнерком ЖЖ и био је згађен садржином текста тужиоца, па је својом реакцијом на њега употребио термине да је „предугачак“, „конфузан“, „глуп“, „пакостан“, а да је његов наслов „злобан“, да су изнете „глупе“, „клеветничке“ и „полуписмене ствари“, а да је тужилац „свађалица“, „страсни човекомрзац“ и „дркација“. У то време тужилац се пет година бавио новинарством. Покојни ББ, дугогодишњи новинар тужиоца није лично познавао, али је био изнервиран текстом. Тужени ВВ, главни и одговорни уредник интернет портала „Аутономија“, сматрао је да текст новинара туженог покојног ББ треба објавити као другачије мишљење. Писано о важној теми, на који начин се доприноси јавној расправи о убиству новинара и формирању Комисије за истраживање убистава, што је била тема текста тужиоца објављеног у „Политици“, а покојни ББ је био препознатљив по „оштром перу“. Уз спорни текст није објављен линк као повезница са тужиочевим текстом, пошто је он већ изазвао полемику у јавности, а текст туженог ББ по својој садржини представља његову недвосмислену критику. Тужилац се није обратио интернет порталу, од туженог ВВ није тражио објављивање демантија, нити је захтевао такву судску заштиту. Тужилац је знао да ће његов текст изазвати реакције читалаца, пошто је садржао делове из приватног живота покојног ЗЗ, али није очекивао реакцију првотуженог која је била усмерена на његову дискредитацију, пошто је и ћерка новинара ЗЗ у средствима јавног информисања тих дана износила сегменте из приватног живота његове деце и ЖЖ, које је он поновио у свом тексту. Тужиоцу је одговорни уредник „Политике“ ИИ саопштила да неће више објављивати његове текстове, па је око месец дана био медијски изолован и трпео душевни бол због употребљених речи. У другом ауторском тексту настављено је са тужиочевим етикетирањем, у ком је покојни првотужени употребио речи „Једва чекам суђење“, у циљу да би доказао да је тужилац „неслана будала“. Првотужени је себе у том тексту назвао „конзерватиним маторцем и матором будалом“.

По становишту првостепеног суда стварање представе о тужиоцу у јавности изговореним речима не може се оправдати ни слободом изражавања, ни интересом јавности. Објављивањем спорних текстова злоупотребљена су права мишљења и изражавања и слобода медија зајемчена члановима 46. и 50. Устава Републике Србије, јер је та слобода ограничена правом на лично достојанство оног на кога се односи, а о достојанству тужиоца тужени нису водили рачуна. Одлуку о делимичној основаности постављеног захтева у односу на први текст, који је објављен у време важења Закона о јавном информисању („Службени гласник РС“ бр. 43/03 ... 41/11), првостепени суд заснива на члану 80., а у односу на други текст објављен у време важења Закона о јавном информисању и медијима („Службени гласник РС“ бр. 83/14) на члану 115. тог закона, односно за оба текста на одредбама чланова 154., 155., 199. и 200. Закона о облигационим односима.

Другостепени суд не прихвата закључак првостепеног суда, налазећи да интерес друштва на отворену дискусију о важним друштвеним темама претеже над правом тужиоца на заштиту части и угледа досудом накнаде штете, односно објављивањем пресуде и уклањањем текстова са интернет портала. Жалбени суд указује на праксу Уставног суда којом се штити слобода изражавања, пошто су медији дужни да саопштавају информације и идеје и јавност има право да их прима. У противном медији не би били у могућности да врше своју виталну улогу „чувара јавности“. Свако има право да изабере свој начин и стил изражавања, изношења и преношења идеја. Новинари нису ограничени „штурим“ преношењем вести, они могу да користе сатиру, карикатуре, пародију, полемику и друге облике изражавања. Чланом 10. Европске конвенције за заштиту људских права се штити не само изражавање суштине идеје и информација, већ и форма у којој се оне преносе. У конкретном случају употребљене речи о тужиоцу представљају вредносни суд аутора ББ о њему. Њихова истинитост се не може доказивати, нити проверити. Способност вредносних судова да допринесу формирању јавног мњења о томе шта је важно за јавност важнија је од њихове лезионе способности. Тужилац је у свом тексту „Трећи метак ЖЖ“ изнео непримерене ствари из приватног живота убијеног новинара ЗЗ, иако то није било нужно и неопходно с обзиром на тему коју је обрађивао. ББ, као новинар и дугогодишњи пријатељ ЗЗ, је сматрао да треба да реагује у контексту у ком су настали спорни текстови. Текст тужиоца је био провокативан, а спорни текстови нису представљали произвољан лични напад и нису били усмерени на приватни живот тужиоца, што произилази из садржаја текстова, тона и контекста чланака. По становишту другостепеног суда, досуђивањем накнаде нематеријалне штете представљао би одређени вид цензуре која би медије одвраћала од изношења критичких ставова у будућности. У конкретном случају нису испуњени услови за мешање државног органа у остваривање права на слободу изражавања којим би се спречило или ограничило уживање права на слободу изражавања, јер ограничење није прописано законом, није било неопходно у демократском друштву, нити је то неопходно ради остварења легитимног циља (троделни тест). При томе, другостепени суд је ценио и чињеницу да тужилац након објављеног спорних текстова није тражио објављивање одговора на изнету критику или исправку информације.

По становишту Врховног суда другостепени суд је правилно применио материјално право, када је нашао да тужбени захтев није основан.

Тема којом су се бавили како чланак тужиоца објављен у писаном интернет издању „Политике“ и наслов тог чланка, тако и спорни ауторски текстови била је политички актуелна, па другостепени суд правилно налази да је постојао интерес јавности за јавну дебату, која у конкретном случају није нужно укључивала изношење детаља из приватног живота убијеног новинара. При томе, покојни првотужени је и сам био дугогодишњи новинар и пријатељ убијеног ЗЗ, па његово обраћање јавности након објављеног чланка тужиоца и изабрану форму изражавања треба сагледати и вредновати у том контексту.

Тужилац је истакао да је очекивао реакцију читалаца, али не и реакцију старијег колеге коју налази подобном да повреди његову част и углед. Изношење података о

приватном животу убијеног новинара правда чињеницом да су и деца убијеног 33 јавност износила такве податке.

Имајући у виду тему која је обрађивана и исказани степен новинарске пажње приликом сачињавања текста „Трећи метак ЖЖ“, избора наслова чланка који је усмерен на пажњу просечног читаоца, као и уследу реакцију колеге и пријатеља убијеног у спорним текстовима, тужилац је и по оцени Врховног суда био у обавези да истрпи изношење критичког мишљења другог новинара о квалитету ауторског текста објављеног јавном медију. Несумњиво је да је покојни ББ начином изражавања у спорним текстовима жалео да заштити право на поштовање угледа дугогодишњег колеге и пријатеља и да је интерес јавности био да прими и друго виђење околности везаних за убиства јавних личности и формирање Комисије за истраживање убистава.

Дакле, пошто професија којом се тужилац бави служи формирању јавног мњења а он је по сопственом казивању био медијски изолован месец дана, спорни текстови представљају реакцију на одабрани наслов и начин обраде информација у новинском чланку тужиоца, све околности конкретног случаја не упућују на потребу мешања државе у право тужених на слободу изражавања.

Како наводи одговора на ревизију нису били потребни за доношење одлуке овог суда, на основу одредби чланова 165. став 1. и 154. ЗПП, одбијени су захтеви странака за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Из изнетих разлога, на основу члана 414. став 1. ЗПП, одлучено је као у изреци.

**Председник већа – судија
Јелица Бојанић Керкез, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић